

Kiske en Mieske, de geschiedenis !?

© T J M van Gils 2008

Ut Veurwoord.

Vôr veul Kielegatters en ôk ândere bestaon Kiske en Mieske (dus nie Miske, Wiske of Wieske), maor meer witte z'ôk nie. Wie deez feguure zijn èn wa 'd' of dazze voorstèlle weete ze ôk nie eeven'as durre kommaf.

Om wa meer te wete te kôme ging de Bredaonaojer Dorus (van de gas) snuffele in t'archief om wa naospeuringe te doen naor deez tweej karrenevalsfeguure.

Wa dattie ammaal gevonden 'eej stoad'ier onder te leze.

We schrijve zaoterdag 3 maart vastenaovend van ut jaor 1590, dus de vooraovend van de vastetijd. Bredao was toen in 'ânde van de Spanjaorde.

Turrefschipper Adriaan van Bergen (ca. 1550 - ca. 1622) vaort in opdracht van Charles De Héraugière, 'ne kaptein in dienst van 't leger van prins Maurits, meej zôn 70 manschappe, vestopt onder de turref, de kusteelgracht binne deur de sluis bij 't Kraojebos, benoorde 't kusteel. De bevèl'èbbende korreperaol onderzoekt 't schip, mar vin niks vedachts. Èn omdatter meej de vastenaovend veul van z'n manne in de kaffeejkes in de stad durrun dorst zitte te lèsse wordt 'r nie mir naor 't schip omgekeeke. Nao 't opkôme van de maon, om twaoluf ure snachs, klimme de manschappe die in 't ruim vestopt zaote, uit 't schip èn veroovere 't kusteel van Bredao. Teegestâand 'èbbe ze bekâanst nie g'ad omdatter veul van d'ieteljaonse soldaote, die saomespande meej de Spanjaorde, zo as gezeejd, karreneval aon 't viere waore. Op deez manier valle de stad èn 't lâand rond Bredao in d'ânde van prins Maurits.

Adriaan van Bergen

Adriaan en zun vrouwke Trijntje Jan Bertelmeeusdr. kreege in de lôp de jaore vijf keinders.

Janus van Bergen (1833-1895), 'ne naozaot van Adriaan, woont inmiddels in ut Jacht'uis Vinkenburg in den Beek da Adriaan van Prins Maurits as dank voor da wat'ie 'ad gedaon van 'm gekreege 'ad g'ad. In 1856 trouwde deze Janus meej Alagonda Adriaensdr. (1834 - 1897) en zij krije in 1857 un meske da ze Mies noemde maor da laoter iedereen Mieske gaot noeme omdaddut maor un klein opneukertje was gebleeve.

Prins Maurits van Oranje

Prins Maurits van Oranje (1567-1625) zèlluf die tijes z'n veule vèldtochte soms maonde op 'n ânder sliep èn dus nie t'uis kwam, 'ad wellerus perbleme om zun 'ânde aft'ouwe van 't vrouwvollek, vòral van d'aontrèkkelijke marreketensterkes die bij z'n troepe rond 'inge. Omdattie nooit nie getrouwd was gewist dacht Maurits sommetije "un groen blaajke te kunne verschalleke" al 'ad ie wèl 3 kinders bij Margaretha van Mechelen waar ie 10 jaor meej eej zitte 'okke. Uit de heskapaodes meej Louise, een van dees marreketensterkes meej 'n lekker Rubens feguurke, is 'ne zoon gebore: d'n bastaord Knilles.

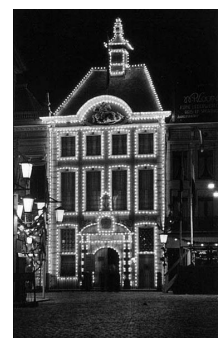
Omdat Maurits goed bij kas zat door al zun veroveringe 'eet 'ne goeje allemetaosie aon Louise kunne betaole, èn daormeej 'eet zij 'n rustig bestaon op kunne bouwe in 't buurtschap Lies, waar Knilles uitgroeide tot 'ne gève boer, die

deur ut volluk nog jaorelang "Knilles de Bastaord" genoemd bleef worre.

In de stambôôm van dees Knilles kome we later unne zekere Kees Basters (da's dènkelijk afgeleid van bastaard) (1854 - 1930) teege èn zoas zoveule wor' ook 'ij door de mènse Kiske genoemd.

We gaon nouw meej grôte stappe deur de geschiedenis èn kôme uit in 't jaor 1861. D'al op de Grôte Mart die de naam "Ut Wit Lam" draogt èn sins 1614 al as vlèès'al wer gebruikt wor nouw botter'al: nen 'al waar mèllek en kès, maor 't mêeste botter, ver'andeld wer.

'T mot op 'ne kouwe maandag rond 1875 zijn gewist (persies witte me 't nie mir) da Mieske deur moeder Alagonda naor de stad gestuurd wèr om botter en eiers t'aole. Z'ad un afspraak gemaakt g'ad meej d'r g'eime lief de eerder genoemde Kiske. 'IJ zouw meej Mieske meej lôpe deur 't donkere Liesbosch om 'aor te bescherreme teege d'enge manne die daor reegelmaotig rondzwerve.

Wit Lam

Kiske die vewege z'n 'afstamming nog steeds blauw bloed deur z'n aoders voelde strôôme, mêênde zich de tietel van Prins te kunne aonmeete. Vaok wier 'ierom de spot mee'j 'm gedreeve èn daor eej Mieske veul 'artzeer van g'ad.

Op diejene maondag, z'adde d'r nie aon gedacht daddet karrenevalsmaondag was, liepe Kiske en Mieske al klasjeneerend en genietend van mekaore, de Grôte Mart op richting botter'al. Gelijkzeitig kwamt 'r ôk 'ne karrenevalsstoet de Mart oplôôpe. Vroeger, in de tijd dat Breda tijes de karnaval nog Abdera wèr genoemd, beston dun'optocht alleenig uit un stelletje as zotte en narre verkleede Bredaonaojers die zich 'eele daoge tegoed deeje aon 't gerstenat uit de veule brouwerijkes die ons stad toen nog kènde. Deez karrenevalsvierders, die ammaol "Kiske de Prins" kende, dreeve ôk nouw wir de spot mee'j'um en mee'j z'n lief mèske Mieske. Omda Kiske 'ne gève mâânskèrel was trok'ie zich niks aon van de spotternij èn liep gewôôn deur, mee'j de stoet pèstende karrenevalsvierders achter 'm aon. Mieske die niks moes 'ebbe van al da gedoe vroeg aon Kiske om zich rustig t'ouwe èn zich nie mee'j die karrenevalsgekke te bemoeie. Maor Kiske was ut daor nie mee'j'êêns; 'ij was immers 'de Prins' en nie diejene zot die as Prins vekleed èn mee'j twee schoon meskes in d'n optocht mee'jliep.

Mach.Fabr.De Bruyn Kops & Backer

In 1868 kreeg Kiske werruk as leerling en laoter as volwaardig ketellapper in de ketelmaakerij bij Machinefabriek de Bruyn Kops & Backer (de laotere NV Machinefabriek v/h Backer en Rueb) op een van de eilandjes in de Mark. Mieske 'ad in die tijd ènkele goeje wèrk'uize waor ze ut 'ille 'uisouwe leerde bestiere. Zo vorremde ze un goej koppel. Omda Kiske toen vast werruk 'ad mocht'ie in 1878 mee'j Mieske trouwe.

Maor ôk mee'j Kiske èn Mieske ging ut nie âânders as mee'j'âândere; ok zij wierre ouwer. Langzaomerâând kreege ze steeds meer 'ne 'eejkel aon da steeds terugkeerende getreiter over z'ne komaf. Vôôral aon de steeds brutaoler èn opdringerige brakke begonne ze zich te èrgere. Mieske kreeg zellufs steeds meer last van h'opvliegers en deejprèssieve buien as ze 'r aon dacht 'oe veul 'aorre Prins gepèst wier.

Mee'j êên van dur kleinkinders die 't leed ôk nie lâânger aon kon zien verzon ze tijdes de donkere daoge van de winter 1923/1924 'n list. Daorbij dochte ze aon un ouw christelijk gebruik om saoves voor de vaste oewe zonde op pepierkes in strooje poppe te steke die dan verbrand werre. Daorum maakte ze saome van pepiermusjee'j, unne bussel strooj èn wad'ouwe lappe twee poppe die pursies op Kiske en Mieske leeke èn zètte die in 'n donker 'oekske op de Grôte Mart.

Toent'er in gin vèlde of weege iemâând te zien was stak Mieske de fik in deez poppe. Da vuur wer meteen gezien deur de veule gaste in de kaffeejkes op de mart. Iederêên stormde naor buite om te kijke wa'd'of datter zich opdeej. Inêêne merkte een van die nieuwsgierige op: "Verrek da benne Kiske èn Mieske". D'âândere mènse zaogen'ut toen ôk èn kregre subiet mee'jelij mee'j 't onfortuinlijke paor. Veule begonne zellufs te simme èn te jâânke èn kreege spijt omdasse dochte dassè deur hullie getreiter Kiske èn Mieske de dôôd ingedreeve 'adde. Mieske mee'j d'r kleindochter, die zich verdèkt 'adde opgesteld g'ad in 't gangeske naor ut Stadserf, lachte in hullie visjes.

T'uis gekome vertelde Mieske èn 'aore kleindochter teege Kiske wa z'adde gedaon èn wa ze mee'jgemaakt adde g'ad. Omda zullie kleindochter goed mee'j dur grôôtouwers akkerdeerde bood ze aon om ze bij'oor in'uis te neeme. Zo adde Kiske en Mieske tot hullieën dôôd nog 'ne teruggetrokke maor gelukkigen'ouwe dag bij hullie kleindochter èn 'aor gezin.

Ter'errinnering aon 't leed da 50 jaor eerder aon hun voorouders aongedaon was lôôpe sins 1974 de naokomelingen van Kiske en Mieske, trots op hullie voorouwers, nog steeds mee'j in de Grôten Optocht van 't Kielegat èn worre de strooje poppe, as errinnering aon dees droevig ver'aol, mee'j veul ge'jankt van d'omstanders op vastenaovend verbrand.

(Zie ôk Stinte Juttemis, de geschiedenis)

Mieske ?